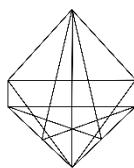

MEDBORGERNOTAT # 5

«Norske velgeres tilfredshet med demokrati og regjering i
stortingsperioden 2013-2017»

Marta Rekdal Eidheim
Marta.Eidheim@uib.no
Universitetet i Bergen
Juni 2017

Digital Social Science
Core Facility

Norske velgeres tilfredshet med demokrati og regjering i stortingsperioden 2013-2017

Hvor tilfredse har norske medborgere vært med demokratiet i Norge gjennom stortingsperioden 2013-2017? Hvor tilfredse har de vært med regjeringen de valgte for denne perioden? Disse to spørsmålene er utgangspunktet for dette notatet.

Notatet skal gi en oversikt over tilfredsheten med demokratiet og regjeringen for hele den nåværende stortingsperioden. Vi har stilt norske medborgere spørsmål om tilfredshet vår og høst hele perioden, og nå den siste våren to ganger. I gjennomgangen som følger vil den generelle trenden for tilfredshet bli presentert. Videre vil disse målene bli lagt fram med fordelinger for velgerne til de ulike politiske partiene.

Data

Før presentasjon av resultatene, må informasjon om datagrunnlaget legges frem. Tilfredshet med demokratiet og regjeringen er målt i alle rundene av Norsk medborgerpanel. Dette gir et unikt grunnlag for å si noe om utviklingen av tilfredsheten mellom 2013 og 2017. Respondentene er en del av et panel, der det har vært rekruttert inn nye respondenter i første, tredje og åttende runde av undersøkelsen. Dette vil si at det ikke er nye respondenter for hver enkelt runde. Dataene er aggregerte slik at alle som har svart på spørsmålene er inkludert, og ikke bare de som har svart på spørsmålene alle gangene, derfor varierer utvalget noe fra runde til runde.

Spørsmålet om tilfredshet med demokratiet har vært formulert på denne måten i undersøkelsen¹:

Hvor tilfreds er du med måten demokratiet fungerer på i Norge?

Følgende har vært svaralternativ:

1. *Svært tilfreds*
2. *Tilfreds*
3. *Noe tilfreds*
4. *Lite tilfreds*

¹ I runde 1-5 er spørsmålet stilt slik: Alt i alt, hvor tilfreds er du med måten demokratiet fungerer på i Norge? I runde 6 og 7 var spørsmålet en del av et såkalt spørsmålsbatteri. Derfor ble spørsmålet stilt på denne måten: *Hvor tilfreds er du med: Måten demokratiet fungerer på i Norge?* I runde 8-9 er ordlyden som teksten over viser.

5. *Ikke tilfreds i det hele tatt*

Spørsmålet om tilfredshet med regjeringen har denne ordlyden²:

Hvor tilfreds er du med dagens regjering?

Følgende har vært svaralternativ:

1. *Svært tilfreds*
2. *Tilfreds*
3. *Noe tilfreds*
4. *Lite tilfreds*
5. *Ikke tilfreds i det hele tatt*

Vi ser her at spørsmålet respondentene får har fem ulike svaralternativer. I dette dokumentet er imidlertid kategoriene slått sammen av hensyn til presentasjon og forståelighet. Alternativene er slått sammen slik at «Svært tilfreds» og «Tilfreds» utgjør den første kategorien og «Noe tilfreds», «Lite tilfreds» og «Ikke tilfreds i det hele tatt» utgjør den andre kategorien. I figurer blir tilfredsheten presentert som prosentandel som enten har svart «Svært tilfreds» eller «Tilfreds».

Det er brukt vekting i analyse av data der tilfredsheten er presentert for seg selv uten fordeling på politiske parti. Vekting blir brukt for å kompensere for observert skjevhet i data. Vektene er basert på demografiske variabler (alder, kjønn og geografi) og utdanningsnivå. Mer informasjon om dette kan man finne i dokumentasjonsrapportene til Norsk medborgerpanel.³

Når det gjelder krysstabeller med blokkvelgere er bare velgere av parti som er på Stortinget inkludert som opposisjonsvelgere⁴. Dette vil si at dersom man har stemt på Rødt eller andre mindre partier, er man ikke inkludert i denne tabellen. Disse velgerne er derimot inkluderte i en «annet»-kategori i krysstabeller hvor tilfredsheten for de respektive partiene er presentert.

² I runde 1, som ble gjennomført rett etter stortingsvalget høsten 2013, var formuleringen noe annerledes:

Hvor tilfreds er du med den nye regjeringen i Norge? Fra runde 6 er det lagt til *Hvor tilfreds er du med dagens regjering i Norge?* i formuleringen.

³ Se: <http://www.uib.no/medborger/76892/data-og-dokumentasjon>

⁴ Dette er altså Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstre parti og Miljøpartiet De Grønne sine velgere. Kristelig Folkeparti og Venstre sine velgere tilhører kategorien «støtteparti».

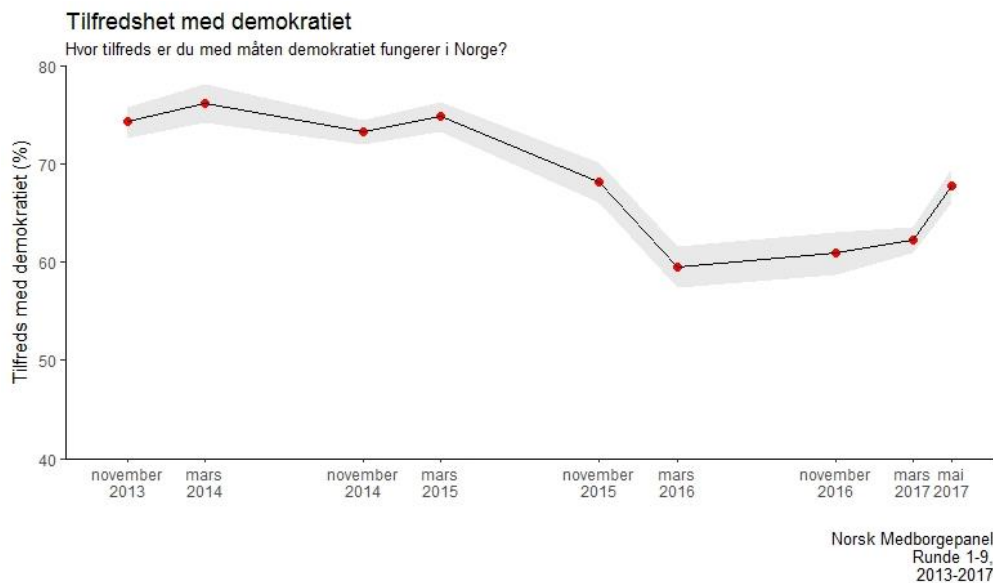
Tilfredshet med demokratiet 2013-2017

Tabell 1 viser den prosentvise tilfredsheten med demokratiet blant norske medborgere for runde 1 til 9 av Norsk medborgerpanel. Kurven i figur 1 illustrerer dette ytterligere.

	Høst 2013	Vår 2014	Høst 2014	Vår 2015	Høst 2015	Vår 2016	Høst 2016	Vår 2017 (1)	Vår 2017 (2)
Tilfreds	74	76	73	75	68	60	61	62	71
Noe/lite/ ikke tilfreds	26	24	27	25	32	40	39	38	29
N	4740	3362	8378	6270	4128	4805	4626	8104	6267

Tabell 1. Tilfredshet med demokratiet i prosent. Norsk medborgerpanel runde 1-9. Data er vektet.

Vi ser at nivået på tilfredsheten med demokratiet holdt seg stabilt mellom høsten 2013 og våren 2015. Høsten 2015 går imidlertid tilfredsheten ned, en nedgang som er statistisk signifikant. Tilfredsheten går ytterligere ned våren 2016. Deretter kan man si at nivået stabiliserer seg noe da tilfredsheten er så og si den samme fra våren 2016 til første måling i 2017. Ved andre måling våren 2017 går derimot tilfredsheten med demokratiet signifikant opp til et nivå tilsvarende høsten 2015. Duppen i tilfredsheten som vi ser i denne kurven kan ikke regnes som svært dramatisk, men den er signifikant og det gjør det derfor interessant å følge med på dette målet videre, og over lengre tid.

Figur 1. Utvikling av tilfredshet med demokratiet. Norsk medborgerpanel (2013-2017).

Tilfredshet med demokratiet blant velgerne til norske politiske parti

I tillegg til den generelle tendensen er det også interessant å se på hvordan ulike partis velgere oppfatter demokratiet i Norge. Er det slik at noen parti har velgere som er mindre tilfredse med

demokratiet enn andre? Vil velgerne til regjeringspartiene være mer tilfredse med demokratiet enn opposisjonsvelgerne?

Blokkvelgere

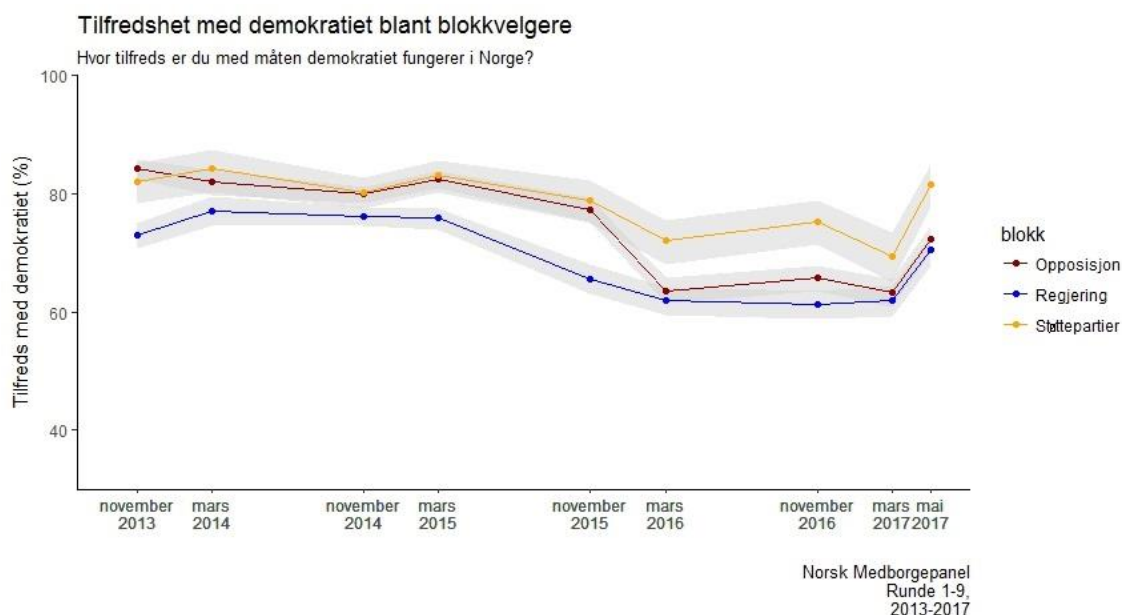
Tabell 2 viser den hvor mange som er tilfreds med demokratiet i prosent blant norske blokkvelgere for runde 1 til 8 av Norsk medborgerpanel. I Figur 2 ser man kurven for utviklingen av tilfredsheten blant blokkvelgerne.

	høst 2013	vår 2014	høst 2014	vår 2015	høst 2015	vår 2016	høst 2016	vår 2017 (1)	vår 2017 (2)
Regjeringsparti	73	77	76	76	66	62	61	62	70
Støtteparti	82	84	80	83	79	72	75	69	82
Opposisjon	84	82	80	82	77	64	66	63	72
N	3907	2879	7057	5370	3548	4160	3999	3579	3267

Tabell 2. Tilfredshet med demokratiet i prosent. Norsk medborgerpanel runde 1-9.

Hovedtrekkene vi kan lese av figuren er en generell nedgang i tilfredshet med demokratiet hos de tre blokkvelgergruppene som i siste måling går opp igjen. Det er en viss nivåvariasjon mellom de tre blokkene, men at disse forskjellene er noenlunde stabile over tid.

Vi ser kanskje noe overraskende at de som stemte på regjeringen er mindre tilfreds med demokratiet høsten 2013. Fra våren 2014 til høsten 2014 er det svært liten forskjell mellom de ulike blokkvelgerne. Våren 2015 er igjen regjeringsparti-velgerne mindre tilfredse med demokratiet. Våren 2016 og høsten 2016 er støttepartiene sine velgere mer tilfredse med demokratiet enn regjeringspartivelgere og opposisjonsvelgere. På de siste målingen fra denne våren er også støttepartivelgerne mer tilfredse enn

Figur 2. Utvikling av tilfredshet med demokratiet blant blokkvelgere. Norsk medborgerpanel (2013-2017).

de to andre gruppene. Ellers er kurvene ganske like den generelle kurven for tilfredshet der vi ser en dupp i tilfredsheten mellom fra høsten 2015 som stiger igjen andre måling våren 2017.

Partivelgere

Vi ser noen interessante forskjeller mellom velgerne til de ulike blokkene, men det kan også være variasjon innenfor disse. Det er derfor nødvendig og relevant å se på tilfredsheten blant velgerne til de enkelte politiske partiene på Stortinget.

I tabell 3 blir prosentandelen som er tilfreds med demokratiet blant partivelgerne mellom 2013 og 2017 lagt frem. Figur 3 gir et bilde av utviklingen.

	høst	vår	høst	vår	høst	vår	høst	Vår	Vår
	2013	2014	2014	2015	2015	2016	2016	2017 (1)	2017 (2)
H	81	84	83	83	74	68	68	67	78
Frp	56	63	59	57	44	46	44	47	52
V	81	85	80	81	77	71	75	68	82
Krf	84	83	81	87	81	73	76	71	81
Ap	88	86	83	85	80	66	69	67	75
Sp	77	71	73	74	69	57	55	57	65
SV	84	82	79	83	76	63	64	58	71
MDG	64	64	66	74	70	56	56	55	64
Annet	49	44	50	59	46	36	37	38	54
N	4049	2977	7311	5558	3673	4308	4138	3705	3381

Tabell 3. Tilfredshet med demokratiet i prosent blant norske partivelgere. Norsk medborgerpanel (2013-2017).

Her er det også den generelle duppen i tilfredshet med demokratiet som er hovedtrekket. Det er visse nivåforskjeller mellom partivelgere, men disse later til å ikke variere noe særlig over tid.

Vi så at regjeringspartivelgerne var mindre tilfredse enn de andre høsten 2013 i figur 2 og tabell 2. Vi ser her at det er i stor grad Frp sine velgere som bidrar til dette resultatet. Disse velgerne er signifikant mindre tilfreds enn de andre etablerte partiene på Stortinget den høsten. MDG sine velgere er også mindre tilfredse enn de andre partiene på Stortinget. De som hører til «annet» det vil si de som har stemt på et mindre parti som ikke er på Stortinget, er også mindre tilfredse med demokratiet.

Våren 2014 ser vi et lignende bilde som høsten 2013. En forskjell er at SP sine velgere går ned i tilfredshet, og for eksempel signifikant mindre tilfreds enn AP, Høyre og Venstre sine velgere. Dette er det punktet der Frp sine velgere er mest tilfredse.

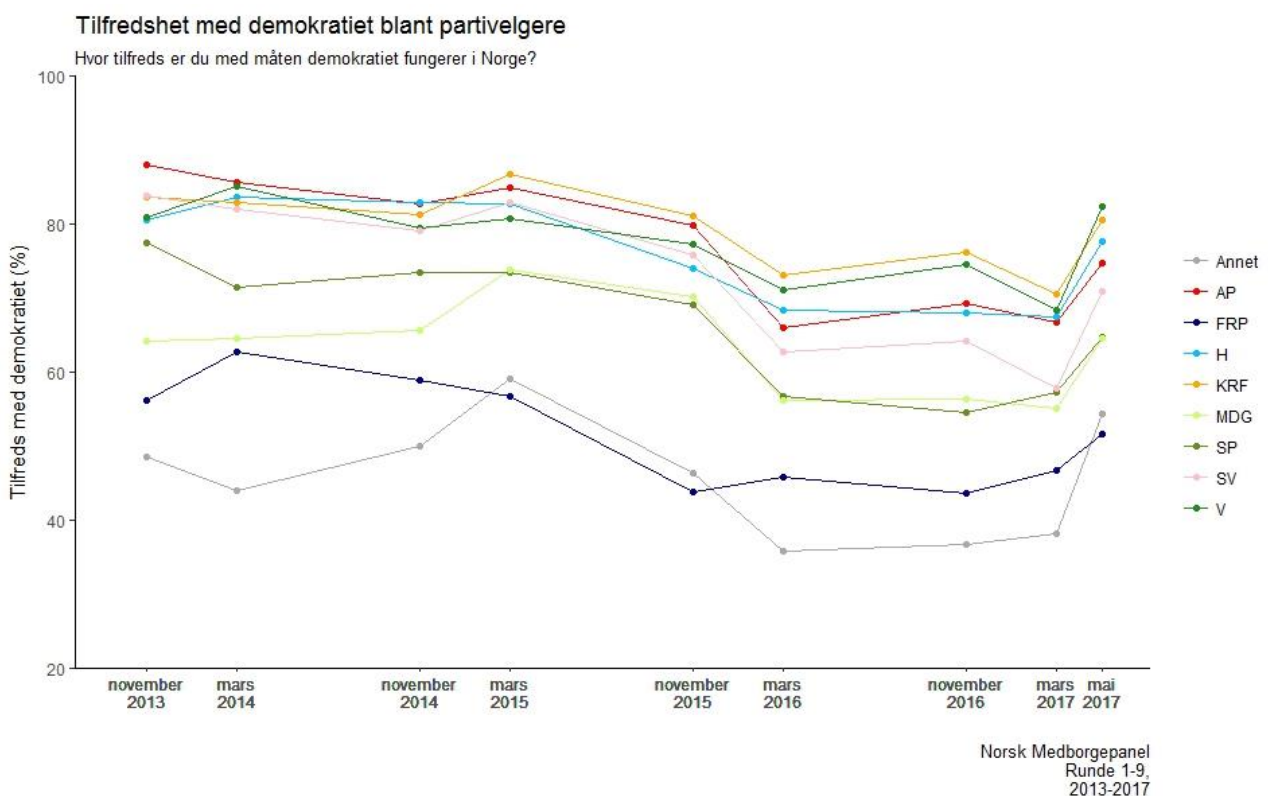
Videre til høsten 2014 er det igjen Frp som skiller seg ut blant de etablerte partiene på Stortinget med en lavere tilfredshet med demokratiet. Også MDG har lavere tilfredshet enn de fleste andre partiene på Stortinget (unntaket er SP).

Våren 2015 fortsetter trenden for Frp sine velgere. SP sine velgere er mindre tilfredse enn AP, Høyre og KRF sine velgere.

Fra våren 2015 til høsten 2015 begynner denne nedgangen i tilfredshet med demokratiet generelt. Dette gjør seg gjeldene hos alle partier. Denne nedgangen er for eksempel tydelig hos regjeringspartiene Frp og Høyre sine velgere. Det er fortsatt Frp sine velgere som er minst tilfredse med demokratiet.

Den generelle nedgangen i tilfredsheten fortsetter våren 2016. Her går kurven nedover for alle partier⁵ med unntak av Frp som holder seg likt nivå som forrige runde.

Fra våren 2016 til våren 2017 er kurvene ganske stabile. Men vi ser for eksempel at høsten 2016 er Sp sine velgere er mindre tilfredse enn Ap, Høyre, Krf og Venstre sine velgere. Denne utviklingen fortsetter likevel ikke tydelig våren 2017.

Figur 3. Utviklingen av tilfredshet med demokratiet blant partivelgere. Norsk medborgerpanel (2013-2017).

⁵ Nedgangen er signifikant hos velgerne til Ap, Høyre, SV og MDG.

Den andre målingen våren 2017 viser som nevnt en signifikant oppgang i tilfredsheten. Denne stigningen ser i prosentpoeng ut til å gjelde de fleste partiene selv om man på grunn færre respondenter ikke kan finne signifikante effekter hos alle parti⁶. På lik linje med mange tidligere målinger ser man at Frps velgere er minst tilfredse, samtidig som Sp er mindre tilfreds enn velgerne til Ap, Høyre, Krf og Venstre.

Tilfredshet med regjeringen

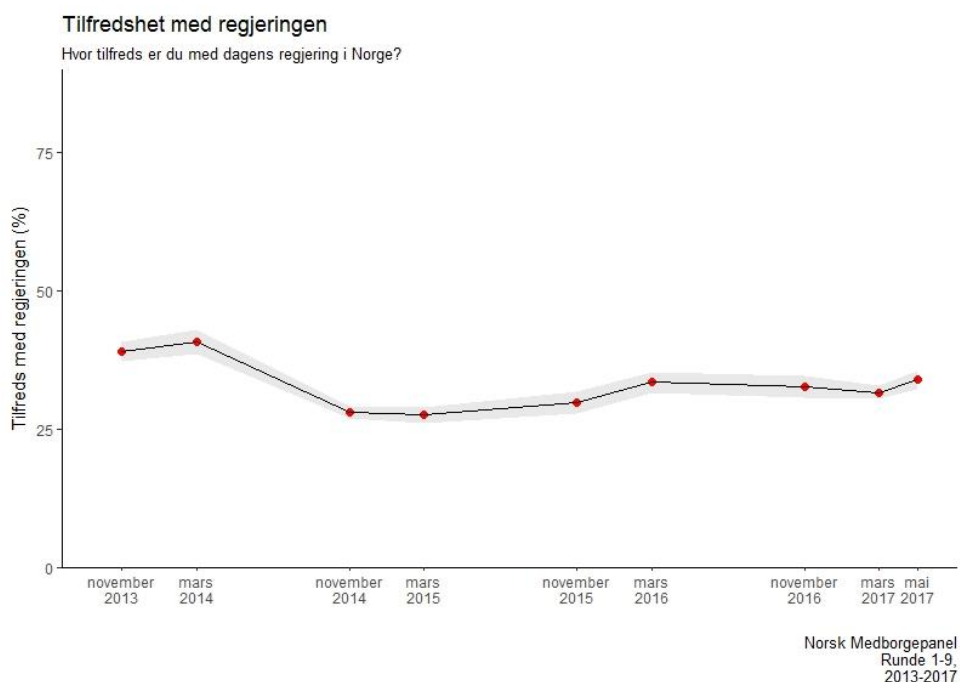
Et annet relevant og aktuelt mål før et stortingsvalg er tilfredsheten med regjeringen. I tabell 4 ser vi prosentandelene som er tilfreds med regjeringen i Norsk medborgerpanels åtte første runder. Figur 1 viser trenden for tilfredsheten fra høsten 2013 til våren 2017.

	Høst 2013	Vår 2014	Høst 2014	Vår 2015	Høst 2015	Vår 2016	Høst 2016	Vår 2017 (1)	Vår 2017 (2)
Tilfreds	39	41	28	28	30	33	33	32	34
Noe/lite/ ikke tilfreds	61	59	72	73	70	67	67	68	66
N	4789	3363	8434	6280	4160	4805	4623	8445	6650

Tabell 4. Tilfredshet med regjeringen i prosent. Norsk medborgerpanel (2013-2017). Data er vektet.

Vi ser at tilfredsheten med regjeringen ligger på rundt 40 prosent høsten 2013 og våren 2014. Deretter går tilfredsheten ned høsten 2014 og er like lav våren 2015. Tilfredsheten holder seg etter dette stabil rundt litt over 30 prosent til våren 2017.

⁶ Signifikant oppgang for velgerne til Ap, Høyre, V, SV og annet.

Figur 4. Utviklingen av tilfredshet med regjeringen i prosent. Norsk medborgerpanel (2013-2017).
Data er vektet.

Tilfredshet med regjeringen blant velgerne til norske politiske parti

Videre i dette notatet vil tilfredsheten med regjeringen blant partivelgerne legges frem. Det er naturlig å tenke seg at de som stemte på regjeringspartiene er mest tilfredse. Men hvor mye mer tilfredse enn resten av velgerne er de? Og er støttepartivelgerne mye mer tilfredse enn opposisjonen med tanke på at de har fått påvirke gjennom samarbeidsavtalen?

Blokkvelgere

I tabell 5 ser vi prosentandelen som er tilfreds med regjeringen blant blokkvelgere. Figur 5 gir et bilde på trenden for perioden 2013-2017.

	høst 2013	vår 2014	høst 2014	vår 2015	høst 2015	vår 2016	høst 2016	Vår 2017 (1)	vår 2017 (2)
Regjeringsparti	77	75	60	57	60	69	64	62	68
Støtteparti	36	46	23	24	28	31	30	30	36
Opposisjon	7	12	5	5	8	10	10	9	10
N	3949	2881	7101	5378	3570	4160	3997	3777	3491

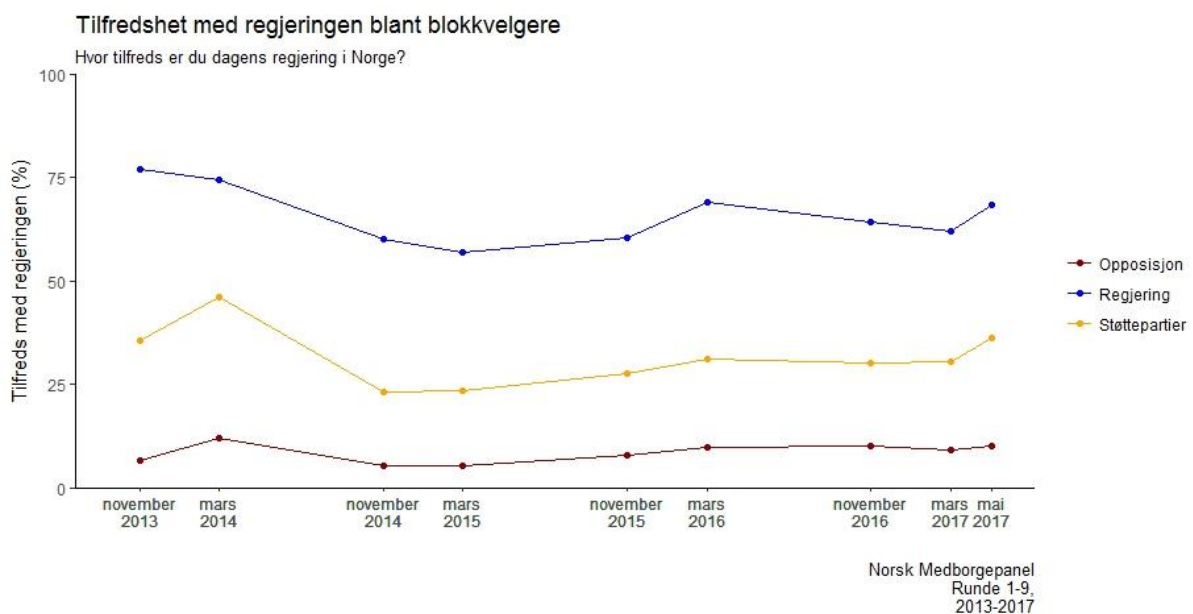
Tabell 5. Tilfredshet med regjeringen blant blokkvelgere. Norsk medborgerpanel (2013-2017).

Vi ser at den generelle tendensen må kunne betegnes som forventet. Regjeringspartiene sine velgere er mye mer tilfreds med regjeringen enn både velgerne til støtteparti og opposisjonen, og

støttepartiene sine velgere er generelt mer tilfreds med regjeringen enn opposisjonen. Det er stor forskjell på hvor tilfredse velgerne er med regjeringen, avhengig av hvilken blokk man tilhører, men den generelle tilfredsheten med regjeringen går ned blant alle blokkvelgere mellom våren 2014 og høsten 2014, altså har blokkene noe lik utvikling gjennom perioden.

For regjeringspartiene sine velgere er tilfredsheten med regjeringen rundt 75 prosent høsten 2013 og våren 2014. Støttepartiene sine velgere blir mer tilfredse med regjeringen mellom høsten 2013 og våren 2014. Dette gjelder også opposisjonspartiene sine velgere, men i mindre grad.

Fra våren 2014 til høsten 2014 går tilfredsheten med regjeringen ned generelt. Denne nedgangen gjør seg gjeldene blant alle blokkvelgere, og særlig er kurven bratt for støttepartiets velgere.

Figur 5. Tilfredshet med regjeringen blant blokkvelgere. Norsk medborgerpanel (2013-2017).

Videre går tilfredsheten noe videre ned hos regjeringspartivelgerne våren 2015, men stiger igjen våren 2016. Høsten 2016 går tilfredsheten noe ned blant regjeringspartivelgere, men på siste måling våren 2017 så går tilfredsheten med regjeringen noe opp igjen.

For støttepartienes velgere holder tilfredsheten seg omtrent på samme nivå, men stiger noe mot slutten av perioden, og i siste måling våren 2017 er tilfredsheten med regjeringen signifikant høyere enn høsten 2015.

Opposisjonen sine velgere blir noe mer tilfreds med regjeringen fra høsten 2015 sammenlignet med de to foregående målepunktene, men nivået på tilfredshet er fremdeles lavt sett i forhold til de to andre blokkene.

Partivelgere

Når det gjaldt tilfredsheten med demokratiet så vi stor forskjell blant annet mellom Høyre sine velgere og Frp sine velgere, noe som tyder på at det er også er nødvendig å se på tilfredshet for de ulike partiene, og ikke bare blokkene. Tabell 6 gir en oversikt over de ulike partivelgernes tilfredshet i prosent for denne perioden. Trenden er illustrert tydeligere i figur 6.

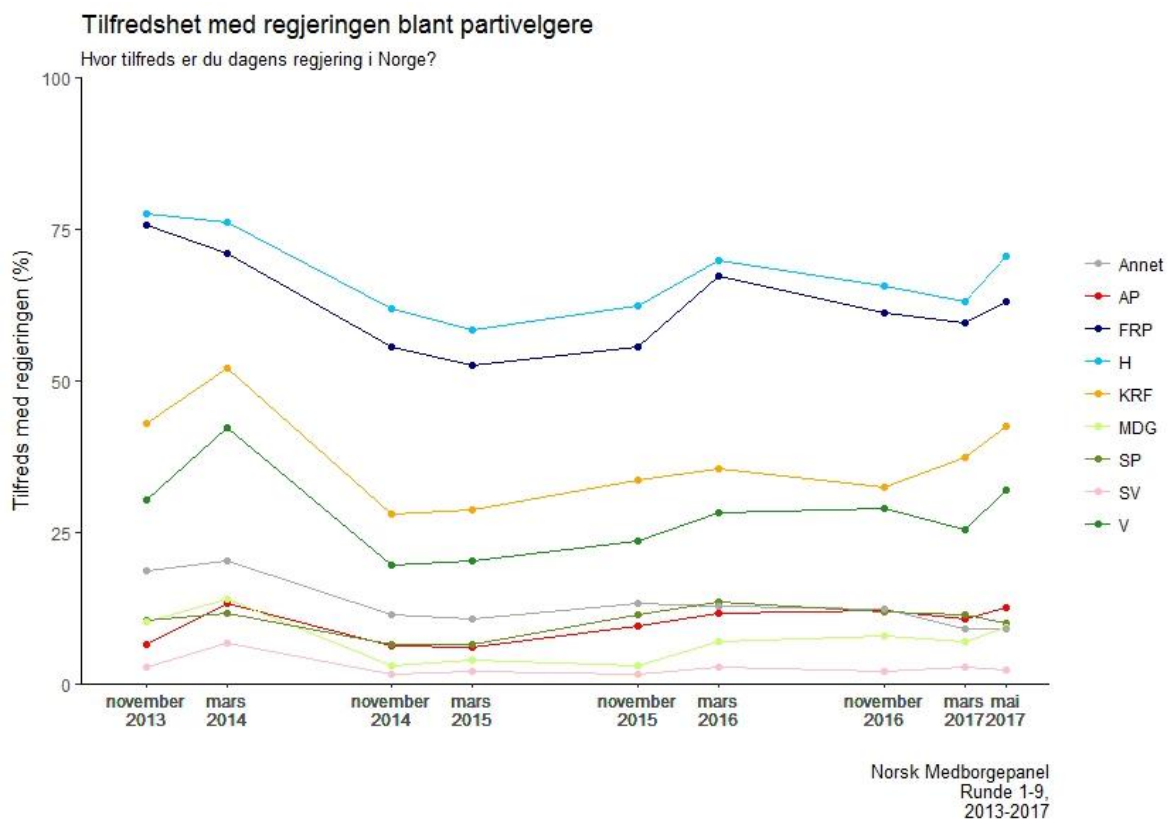
	høst 2013	vår 2014	høst 2014	vår 2015	høst 2015	vår 2016	høst 2016	vår 2017 (1)	vår 2017 (2)
H	77	76	62	58	62	70	66	63	71
Frp	76	71	56	52	56	67	61	60	63
V	30	42	20	20	24	28	29	25	32
Krf	43	52	28	29	33	36	32	37	42
Ap	6	13	6	6	9	12	12	11	13
Sp	10	12	7	6	11	13	12	11	10
SV	3	7	1	2	1	3	2	3	2
MDG	19	14	3	4	3	7	8	7	9
Annet	19	20	11	11	13	13	12	9	9
N	4088	2980	7354	5566	3699	4308	4136	3909	3612

Tabell 6. Tilfredshet med regjeringen blant partivelgere. Norsk medborgerpanel (2013-2017).

Hovedbildet her er at kurvene for partiene stemmer overens med kurvene for blokkene. Høyre og Frp sine velgere er, ikke uventet, generelt mer tilfredse med regjeringen enn velgerne til de andre partiene. Velgerne til regjeringspartiene er omtrent på likt nivå fra høsten 2013 til våren 2014. Frp-velgerne er noe mindre tilfredse høsten 2014, våren 2015 og høsten 2015. Frem til første måling våren 2017 omtrent like tilfredse, men på den andre målingen våren 2017 er Høyre sine velgere mer tilfredse. Dette er et mønster som skiller seg fra det vi så i tilfredsheten med demokratiet der Frp sine velgere er klart mindre tilfredse med demokratiet enn Høyre sine velgere, og i stor grad de andre partiene på Stortinget. Vi ser at regjeringen sine velgere også blir mindre tilfredse fra høsten 2014 til våren 2015. Regjeringsvelgerne blir mer tilfredse igjen våren 2016. Partiene ender opp på en tilfredshet som er lavere enn den var i begynnelsen av perioden, men at dette skillet er større hos Frps velgere enn hos Høyres velgere.

Venstre og KrF er mer tilfredse enn de andre partiene utenfor regjeringen. Krfs velgere er høsten 2013 mer tilfreds enn Venstres velgere. Denne forskjellen ser ut til å være til stede gjennom perioden hvis man ser på figuren, men på grunn av at disse to velgergruppene er små, så kan man ikke konkludere klart om ulikheten alle rundene. Det er for eksempel ikke signifikant forskjell mellom partienes velgere våren 2016 og høsten 2016, mens første målingen i 2017 viser at Krfs velgere er mer tilfredse. De to støttepartienes velgere har til felles et brått fall i tilfredsheten fra våren 2014 til høsten 2014. Våren 2017 er ikke tilfredsheten betydelig lavere enn høsten 2013, men den er lavere enn toppunktet våren 2014.

Opposisjonspartiernes velgere har alle en flatere kurve enn de andre, men med et lite bunnpunkt rundt høsten 2014 og våren 2015. Tilfredsheten med regjeringen er jevnt over ganske lav, og særlig for SV.

Figur 6. Utviklingen av tilfredshet med regjeringen blant partivelgere. Norsk medborgerpanel (2013-2014).

Avslutning

I dette notatet er tilfredsheten med demokratiet og regjeringen for stortingsperioden 2012-2017 lagt frem. I tillegg er tilfredsheten for de ulike partienes velgere presentert.

Når det gjelder tilfredsheten med demokratiet, så ser vi at denne har hatt en dupp i løpet av perioden, men ser nå ut til å være på vei opp. Det er her ikke blitt gjort noen analyse som kan si noe om eventuelle årsaker til denne nedgangen. Tilfredsheten med demokratiet gikk ned hos velgere som stemte på både regjeringsparti og opposisjon. De som har stemt frem Frp og Høyre i regjering, «vinnere» av stortingsvalget, er ikke mer fornøyde enn andre. I 2016 er faktisk støtteparti-velgere mer tilfreds med demokratiet enn andre. Dette er et noe utypisk mønster når det gjelder tilfredshet med demokratiet fordi de fleste andre land har et «vinne –taper-gap» der velgere av regjeringsparti er mer tilfredse med demokratiet enn andre.

Blant de etablerte partiene på Stortinget, så skiller Frp sine velgere seg ut ved at de er tydelig mindre tilfredse med demokratiet. Denne misnøyen er til stede gjennom hele perioden, også rett etter at Frp fikk i regjering. I tillegg skiller MDG sine velgere seg ut som mindre tilfredse med demokratiet. Hvorfor akkurat disse to partiene er spesielt misfornøyde med demokratiet ser man ikke noen direkte årsak til i dette tallmaterialet.

Når det kommer til tilfredshet med regjeringen så ser man at kurven går ned og flater ut utover i perioden. Dette kan indikere en «honeymoon-period» der velgerne er fornøyde og har stor tro på regjeringen i begynnelsen av perioden, men at denne tilfredsheten normaliserer seg etter hvert som tiden går og regjeringen ikke lever opp til eventuelle høye forventninger.

I målingene av tilfredsheten med regjeringen ser man en relativt klar blokkdeling. Regjeringspartiene sine velgere er mest tilfredse, deretter støttepartiene, og til sist opposisjonen. Frp-velgerne sin eventuelle misnøye med politikken kommer bare til uttrykk i tilfredsheten med demokratiet, og ikke i tilfredsheten med regjeringen. Nedgangen i tilfredsheten med regjeringen ser man hos alle velgergruppene. Den er tydeligst hos regjeringspartivelgerne og støttepartivelgerne med et lavpunkt våren 2015. Hos regjeringspartiet sine velgere går imidlertid tilfredsheten noe opp igjen etter dette.